

Emniyet gözüyle bağımlılık

Özcan Bulduk

1973 yılında Çorum'da doğdu. 1995 yılında Polis Akademisi'nden komiser yardımcısı rütbesi ile mezun oldu. Çeşitli illerde ve birimlerde görev yaptı. 2012 yılından beri İstanbul Emniyet Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü görevini sürdürmektedir. Halen Yeni Yüzyıl Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde yüksek lisans eğitimine devam eden Bulduk, evlidir ve 2 çocuk babasıdır.

Sosyal bir gençlik problemi olan madde bağımlılığı sorununun çözümü konusunda, bireyden başlayarak topluma kadar hayatın bütün ünitelerinin ve toplum için hizmet ve değer üreten, yaşamı etkileyen, bütün kurum ve kuruluşların alabileceği sorumluluklar vardır. Modern dünyada her kesim tarafından kabul gören bu görüşün pratiğe geçmesi süreci ise, söz konusu paydaşların kendi bilgi, görüş ve düşüncelerini demokratik bir platformda samimiyetle paylaşmaları sürdürülebilir olacaktır. Bu kapsamda okuyacağınız bu makalede, bağımlılık yapıcı maddelerin kullanım ve ticareti probleminin uluslararası veriler ışığında küresel yönü ve ulusal veriler ışığında daha küçük çerçevedeki resmi çekilmeye çalışılmış; sonrasında ise konunun bir başka boyutu olan uyuşturucu ve terör konusunda istatistikî bilgiler paylaşılmıştır. Bağımlılık sorununun boyutları hakkında fikir verici bu bilgilerin ardından risk faktörleri ve bunlarla ilgili çözüm arayışlarından bahsedilmiş, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü'nün önleme tabanlı talep azaltım çalışmalarına bakışı özetlenmiş ve konuyla ilgili yürütülen projelerden bazı örneklerle ve içeriklerine dair özet bilgilere yer verilmiştir. Bağımlılık gibi girift ve karmaşık bir sosyal sorunu anlatmak için böyle mütevazı bir makalenin yeterli olamayacağı açıktır; ancak hazırlanan bu çalışmayla meselenin genel manzarasına dair bir kanaat oluşması beklenmektedir.

Küresel bir sorun: Bağımlılık yapıcı maddeler

Uyuşturucu/uyarıcı madde suçları her geçen yıl artan küresel bir problemdir. Ülkeler bu problemi çözmek için kendi içlerinde spesifik çözümler üretme çabasında olsalar da bunun tek başına yeterli bir çalışma olmadığı bilinmelidir. Bağımlılık yapıcı yasadışı maddelerin kullanımı ve kaçakçılığı ile etkin mücadelenin uluslararası düzeyde işbirliğini zorunlu kıldığını, hemen hemen bütün dünya ülkeleri kabul etmiş durumdadır. Bu nedenle değerlendirmelerin küresel düzeyde yapılması daha doğru olacaktır.

Dünya genelinde toplam uyuşturucu pazarı hacminin 320 milyar doları bulduğu değerlendirilmektedir. Bu rakam, küresel gayri safi hâsılanın %0,9'una tekabül etmektedir. Sadece küresel eroin ve kokain pazarının hacmine baktığımızda dahi çıkan rakam dudak uçuklatacak derecededir. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Dairesi (UNODC) tahminlerine göre küresel kokain pazarı hacmi 85 milyar dolar, küresel afyon ve türevi uyuşturucu pazarı hacmi ise 68 milyar dolardır.

Verilerle ülkemizdeki uyuşturucu/uyarıcı madde kaçakçılığı

Ülkemiz jeopolitik konumu nedeniyle uyuşturucu/uyarıcı madde kaçakçılığında çok önemli bir yere sahiptir. Ülkemizde yakalanan uyuşturucu miktarı,

bütün AB ülkelerinin toplamından daha fazladır. 2009 yılında; 27 AB ülkesinde yakalanan eroin miktarı 12,4 ton iken ülkemizde yakalanan miktar 16,4 tondur. Avrupa'da tüketilen afyon ve türevi maddelerin %95'inin kaynağı Afganistan'dır. Ülkemiz bu geçişin sağlandığı önemli rotalardan biri olan Balkan rotası üzerindedir. Ülkemiz ayrıca Avrupa kaynaklı sentetik uyuşturucu/uyarıcı maddelerden ve bunların üretiminde kullanılan ara kimyasal maddelerin trafiğinden olumsuz etkilenmekle birlikte, Güney Amerika menşeli kokain maddesi ile İran üzerinden metamfetamin maddesinin kaçakçılığına da maruz kalmaktadır. Bunların yanında her ülkede olduğu gibi kendi içinde esrar üretimi ve kullanımı da artmaktadır.

Türkiye'de 2012 yılında 2011 yılına kıyasla; kokain olay sayısında bir düşüş görülürken, eroin, esrar, ecstasy ve captagon olaylarında artış yaşanmıştır. Ülkemiz genelinde 2011 yılında yaklaşık 7.294 kg **eroin** yakalanırken, bu rakam 2012 yılında % 82,36 artarak 13.300 kg'a ulaşmıştır. 2011 yılında 76.392 kg **esrar** yakalanırken, 2012 yılında %99 artarak 152.086 kg'a ulaşmıştır. 2011 yılında yaklaşık 592 kg **kokain** ele geçirilirken, 2012 yılında % 19,5'lik bir azalma ile 476 kg'a düşmüştür. Batı Avrupa (özellikle İspanya), Güney Amerika menşeli bir uyuşturucu olan kokainin Avrupa'ya giriş noktası olma özelliğini uzun yıllar devam ettirmiştir. Ancak son yıllarda Doğu Avrupa ve Karadeniz'in kuzeyinde gerçekleştirilen

yakalamalar farklı bir trendi ortaya koymuştur. Özellikle Romanya, Ukrayna ve Türkiye’de gerçekleştirilen büyük miktarlardaki yakalamalar, bu trendin çizgileri hakkında fikir vermektedir. Türkiye, Hollanda ve Belçika menşeli ecstasy kaçakçılığında hedef ülke olarak etkilenmeye devam etmektedir. 2012 yılında Türkiye’de toplam 4.389.309 tablet ecstasy ele geçirilmiştir. Yakalanan miktarda 2011 yılına göre % 221,7 oranında ciddi bir artış görülmüştür. Türkiye captagon kaçakçılığında hem transit hem de pazar olarak etkilenmektedir. 2011 yılında Türkiye’de 1.094.770 adet captagon tablet ele geçirilirken, 2012 yılında bu rakam %83,24’lük bir düşüşle 183.537 olmuştur. **Metamfetamin**, son yıllarda küresel popüleritesi artan bir uyuşturucu olarak ön plana çıkmaktadır. Türkiye’de ilk defa 2009 yılında 103 kg olarak gerçekleşen metamfetamin yakalaması, 2010 yılında 125, 2011 yılında 350, 2012 yılında ise 502 kg’a yükselmiştir. 2012 yılında bir önceki yıla göre yakalamalarda % 43,4’lük bir artış yaşanmıştır. Sokak dilinde **bonzai** olarak bilinen ve bitkisel görünüm kazandırmak amacıyla çeşitli bitki kırıntılarına emdirilen JWH-18 grubu sentetik kannabinoidler, esrar gibi yeşil renkli bitki kırıntılarından oluşmaktadır. İlk olarak 2010 yılında yakalanan bonzai, Türkiye’ye çoğunlukla Avrupa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Çin’den getirilmektedir. 2011 yılında Türkiye’de 42.945 kg bonzai ele geçirilmiştir. Bonzainin, hava yolu kargosunun yanı sıra Bulgaristan’dan karayolu ile de Türkiye’ye giriş yaptığı anlaşılmıştır.

Kaçakçılıkla mücadelede İstanbul Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü’nün rolü

Her yıl BM tarafından yayımlanan Dünya Uyuşturucu Raporunda, dünya genelinde afyon ve türevleri maddelerde en fazla yakalama yapan İran’dan sonra 2. ülke Türkiye’dir. 2012 yılında yayınlanan Kaçakçılık ve Organize Suçlar Daire Başkanlığı’nın (KOM) yayımlanmış olduğu raporda Türkiye’de yapılan yakalamalarda, İstanbul tek başına ülke geneli eroin yakalamalarının %47’sini gerçekleştirmektedir. Yine aynı raporda ecstasy yakalamalarının % 61’inin, captagon yakalamalarının %27’sinin, metamfetamin yakalamalarının %90’ının, kokain yakalamalarının ise %75’inin İstanbul Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü tarafından yakalandığı belirtilmiştir. 2009 yılından 2013 Temmuz ayına kadar il genelinde yürütülen operasyonel faaliyetlerle 278.697 kullanıcı ve satıcıya adli işlem yapılmıştır.

Olay ve yakalanan şüpheli sayılarındaki artışta etken faktörlerin; kolluk birimlerinin operasyon kapasitelerinin

güçlendirilmesi, ulusal politika ve stratejilere paralel olarak, Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik birimlerinin ülke içi uyuşturucu/uyarıcı madde şebekelerine yönelik operasyonlara verdiği önem ve ilgili yasalarda örgütlü suç soruşturmaları hakkında yapılan değişikliklerin etkili olduğu değerlendirilmektedir.

Ülkemizde denetimli serbestlik ve ceza infaz kurumu verileri

Madde kullanmak ve bulundurmamak, yasalara göre bir suçtur. Ancak ülkemiz yasaları, bu bir gençlik sorunu olduğundan ve insanların hata yapabileceklerinden hareketle gençlere yasa kapsamında bir kez yanma hakkı verir. Kullanıcı pişmansa ve madde kullanımını bırakmak istiyorsa, yasa kapsamında bir yıllık süreçte kullanıcıya tedavi ve danışmanlık hizmeti verilir. Bu kişilere denetimli serbestlik kararı verilir. 2013 yılı Temmuz ayı itibariyle toplam 232.034 kişiden 121.488 kişiye (%52’si) Uyuşturucu/ Uyarıcı Madde Kullanımı ve Bulundurma (TCK 191) suçundan Denetimli Serbestlik Kararı verildiği belirtilmiştir. Bu anlamda denetimli serbestlik kanunundan faydalanan kişilerin her geçen yıl arttığı gözlenmektedir.

Son yıllarda ülkemizdeki uyuşturucu/uyarıcı madde suçlarındaki artış diğer suç oranlarından daha fazladır.1 Ocak 2012 tarihi itibariyle tüm ceza infaz kurumunda bulunan 128 bin 604 hükümlü ve tutuklunun 23 bin 738’inin (%18,5’i) uyuşturucu/uyarıcı suçlarından yattığı belirtilmiştir. Uyuşturucu suçlarından cezaevinde bulunan şahıslardan büyük çoğunluğunu (%95) uyuşturucu/uyarıcı madde imal ve ticareti suçunu işleyenler oluşturmaktadır.

Türkiye’de 2011 yılında 105’i doğrudan 260’ı dolaylı olmak üzere toplam 365 madde bağlantılı ölüm olayı meydana gelmiştir. Türkiye’de 15-64 yaş grubu nüfusta herhangi bir yasadışı bağımlılık yapıcı maddenin en az bir kere deneme oranı %2,7’dir. İstanbul Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü tarafından 2010 yılında İstanbul genelinde 28 ilçede 154 lisede 31.272 öğrenci ile bir araştırma yapılmıştır. Gençler arasında yaşam boyu en az bir kez de olsa bağımlılık yapan maddeleri kullanma/deneme oranlarının; sigara için % 56,6; alkol için % 32,5; esrar için %3,3 ve hap (ecstasy vb) için % 1,6 olarak saptanmıştır.

Ülkemizde madde kullanıcılarının maddeye başlama nedeni olarak, ilk iki sırada merak (%40,3) ve arkadaş etkisi (%23,89) gelirken, bunu %15,23 ile kişisel sorunlar ve %14,31'lik bir oranla aile sorunları takip etmektedir. Kullanıcıların %41,16'sı kullandıkları maddeyi arkadaşından temin ettiğini belirtmiştir. Türkiye'de en fazla kullanılan madde esrardır. Başlama sırasına göre, ilk sırada sigara gelirken, bunu esrar takip etmektedir. Sigara kullanımının, illegal madde kullanımına geçişte ilk adım olduğu değerlendirilmektedir.

Ülkemizde narko-terör sorunu

Güvenlik güçlerimiz tarafından 1984 yılından 2012 yılı Temmuz ayına kadar narko-terörizm kapsamında yürütülen 367 operasyonda 874 şahıs yakalanmıştır. Bu operasyonların 60'ında PKK-KCK hücre evleri ve sığınaklarında yüksek miktarlarda uyuşturucu yakalanmıştır. Başta yasa dışı uyuşturucu ticareti olmak üzere, organize suçların işlenmesi suretiyle elde edilen büyük tutarlardaki suç gelirlerinin önemli bir bölümü, organize suç faaliyetinin devamını sağlamak amacıyla kullanılabilen, ayrıca bu gelirlerle terör faaliyetleri de finanse edilebilmektedir. 2011 yılında MASAK (Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı) tarafından suç gelirlerinin aklanması suçlarının tespitine yönelik olarak yapılan analiz, değerlendirme ve inceleme çalışmalar sonucunda, uyuşturucu madde kaçakçılığı dolayısıyla aklama suçunu işledikleri anlaşılan kişiler hakkında da savcılıklara suç duyurusunda bulunulmuştur.

Dünyada ve ülkemizdeki kullanım oranları

Dünya genelinde eroin, kokain ve diğer uyuşturuculardan yıllık 200 bin kişi hayatını kaybetmektedir. UNODC 2012 verilerine göre dünya genelinde 230 milyon insanın (dünya nüfusunun yaklaşık %5'i) 2010 yılında en az bir kez uyuşturucu/uyarıcı madde kullandığı tahmin edilmektedir. Diğer bir deyişle 15-64

yaş arasındaki her 20 kişiden 1'i madde kullanmıştır. Dünya genelinde yaklaşık 16 milyon kokain, 17 milyon afyon ve türevi kullanıcısı bulunmaktadır. Afyon ve türevleri içerisinde 12-13 milyon kişi ise eroin kullanmaktadır. Dünya genelinde Okyanusya, Kuzey Amerika ve Afrika en çok esrar tüketilen bölgelerdir. Kuzey ve Güney Amerika, Batı Avrupa ve son yıllarda Okyanusya kokain tüketiminin en yoğun gerçekleştiği bölgelerdir. Eroin tüketimi ise Orta ve Yakındoğu, Orta Asya, Avrupa, Kuzey Amerika'da yoğunlaşmaktadır. Amfetamin türevi sentetikler pazarı ise Okyanusya, Doğu ve Güneydoğu Asya, Kuzey Amerika ve Avrupa'da yaygındır.

Türkiye'deki veriler değerlendirildiğinde, ülkemiz diğer ülkelere göre madde kullanım değerleri yönünde düşük görünmesine rağmen, genç nüfusun yoğunluğu nedeniyle ciddi anlamda risk altındadır. Türkiye'de 2011 yılında 105'i doğrudan 260'ı dolaylı olmak üzere toplam 365 madde bağlantılı ölüm olayı meydana gelmiştir. Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığını İzleme Merkezi (TUBİM) tarafından 2011 yılında, Türkiye'de genel nüfusta madde kullanım yaygınlığı araştırması yapılmıştır. Bu araştırmaya göre, Türkiye'de 15-64 yaş grubu nüfusta herhangi bir yasadışı bağımlılık yapıcı maddenin en az bir kere deneme oranı %2,7'dir. Bu oran erkeklerde %3,1; kadınlarda ise %2,2'dir. Madde kullanım yaygınlığının genç yetişkinlerde (15-34 yaş grubu), genel nüfusa (15-64 yaş grubu) göre daha

yüksek olduğu görülmektedir. Genç yetişkinlerde herhangi bir maddenin yaşam boyu kullanım oranı %3 iken, genel nüfusta bu oranın %2,7 olduğu görülmüştür. İstanbul Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü tarafından 2010 yılında İstanbul genelinde 28 ilçede 154 lisede 31.272 öğrenci ile bir araştırma yapılmıştır. Gençler arasında yaşam boyu en az bir kez de olsa bağımlılık yapan maddeleri kullanma/deneme oranlarının; sigara için % 56,6; alkol için % 32,5; esrar için %3,3 ve hap (ecstasy vb) için % 1,6 olarak saptanmıştır.

Arz ve taleple mücadele bağlamında yapılacaklar

Ülkemizde madde bağımlılığı ile mücadele konusunda arz ve talebin birbirinden ayrılmayacağı, her iki mücadelede de eşzamanlı hareket edilerek etkili bir sonuç elde edileceğine inanmaktayız. Yani operasyonel anlamda ne kadar başarılı olsak da bataklığı kurutmak anlamında gençlerin bilinçlenmesi ayrı bir öneme sahiptir. Dünya genelinde de madde bağımlılığı sorununa yönelik yürütülen çalışmalar arasında önleyici nitelikteki çalışmalar, giderek daha da önem kazanmaktadır. Çünkü madde bağımlılığından sonraki süreçte (tedavi ve rehabilitasyon) harcanan emek ve maliyet, önleme boyutunda harcanandan çok daha fazladır. Mesela Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırma, önlemede harcanan 1 doların tedavi ve rehabilitasyonda harcanacak 18 dolara tekabül ettiğini göstermektedir. Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığını İzleme Merkezi'nin (EMCDDA) tanımladığı evrensel önleme boyutu, uluslararası ve ulusal ölçekte toplumun bilinç düzeyini artırmayı ve bireysel, ailesel ve toplumsal bakımdan sorumluluk geliştirmeyi hedeflemektedir. Ülkemizde de gençlerin ve ailelerin madde bağımlılığına ilişkin bilgi düzeylerini arttırmak, özellikle risk altında bulunan grupların, sosyal projelere katılmalarını sağlayarak toplumun bir parçası olduğu hissini vermek; madde kullanımı ile ilgili profili ortaya koyabilecek bilimsel çalışmalar yapmak, madde bağımlılığı sorununun çözümü ile ilgili kurum ve kuruluşların sorunun çözümünün bir parçası olmasına imkân sağlamak, uyuşturucu/uyarıcı madde bağımlılığında talebi azaltma yönündeki çalışmalarımızın temelini oluşturmaktadır.

Riskler ve çözüm arayışları

"Bağımlılık Yapıcı Madde Suçlarında Kullanıcı Profili Anketi-U Formu" verilerine göre; madde kullanıcılarının maddeye başlama nedeni olarak, ilk iki sırada merak (%40,3) ve arkadaş etkisi (%23,89) gelirken, bunu %15,23 ile kişisel sorunlar ve %14,31'lik bir oranla aile sorunları

takip etmektedir. Kullanıcıların %41,16'sı kullandıkları maddeyi arkadaşından temin ettiğini belirtmiştir. Ankete katılan şahısların maddeyi en çok terk edilmiş yerlerde (%44,57), ardından da kendi evlerinde (%31,13) kullandıkları saptanmıştır. Türkiye'de en fazla kullanılan madde esrardır. Başlama sırasına göre, ilk sırada sigara gelirken, bunu esrar takip etmektedir. Sigara kullanımının, illegal madde kullanımına geçişte ilk adım olduğu değerlendirilmektedir. İstanbul Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü olarak, bağımlılık yapıcı uyuşturucu/uyarıcı maddelere karşı talebi azaltmaya yönelik önleme çalışmalarımızı, oluşturulan kullanıcı profillerinin de ışığında, risk gurubu olarak ortaya çıkan 14-25 yaş arası gençleri, gençlerle sosyal iletişim içerisinde olan aileleri, gençler ile kamusal iletişim içinde olan öğretmenleri madde bağımlılığı konusunda doğru bilgiyle donatmayı ve farkındalıklarını artırarak bilinçli bireyler olmalarını amaçlamaktayız.

Projelerimiz

İstanbul Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü olarak, İstanbul il sınırları içerisinde işbirliği esasıyla yürüttüğümüz 19 projede İstanbul Kalkınma Ajansı, İstanbul Ticaret Odası ve 20'ye yakın yerel yönetimin katkılarıyla "Hedef Sensin-Madde Kullanımına Hayır" projesini geliştirdik. Bu kapsamda çok çeşitli projeler uygulayarak gençleri, aileleri ve eğitimcileri bilinçlendirerek farkındalıklarının artmasına yönelik faaliyetlerimizi devam ettiriyoruz. Önlemeye yönelik verdiğimiz eğitimlerde; doğru ilaç kullanımı, zararlı maddeler ve etkileri, insanların madde kullanımına yönelik sebepleri, akran ve grup baskısı, medyayı doğru okuyabilme, doğru sosyal çevre edinme, kısa ve uzun süreli hedefleri ayırt edebilme ve belirleme, seçenekler ve seçimlerin hayatımızdaki yeri, iletişim, hayır diyebilme davranışı geliştirme, duygularını ifade edebilme, stres ve problemle baş edebilme vb. konuları uzman personelimiz ile yaratıcı drama desteğiyle işlemekteyiz. Projelerimizin bileşenlerinden olan sosyal destek çalışmaları (Akran Çalışması ve Sosyal Aktiviteler Projeleri) Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezinin (EMCDDA) Madde Talep Azaltımı Faaliyetleri Bilgi Sistemi Programına (EMCDDA/EDDRA) Türkiye'den önleme alanındaki en iyi projeler olarak kabul edilmiştir.

Sonuç

Anlaşıldığı üzere bağımlılık yapıcı maddelerin kullanımı ve kaçakçılığı problemi bütün dünya ülkelerinin en önemli problemlerindedir. Böylesi büyük bir ekonomik rantın döndüğü ve karmaşık sosyal süreçlerin şekillendiği bir problemin üstesinden gelmek için

kapsamlı ve ayrıntılı bir yaklaşımın yanı sıra gerek ulusal gerekse uluslararası çapta samimi bir işbirliği ve etkin bir koordinasyona ihtiyaç vardır. Bu bağlamda, İstanbul Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü olarak hem ülkemize hem de dünyaya örnek olan operasyonel çalışmalarımızdaki kararlı çalışmalara ek olarak, önleme alanında da farklı kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği içerisinde yürüttüğümüz proje tabanlı faaliyetlerimizi artırarak devam ettirmekteyiz. Bu alanda yapılacak her katkı ülkemizde madde kullanımını önlemede önemli bir yere sahiptir.

Kaynaklar

Bronfenbrenner, U. (1976). *The experimental ecology of education. Paper presented at the American Educational Research Association, San Francisco, CA*

Evcin, U. (2011). "Lise Gençlerinin Vakit Geçirdiği Ortamların Madde Kullanımı Davranışı Üzerine Etkileri: Bayrampaşa Örneği." *Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı, İstanbul.*

Miller, T. R., & Hendrie, D. (2009). *Substance abuse prevention dollars and cents: A cost-benefit analysis. US Department of Health and Human Services, Substance Abuse and Mental Health Services Administration, Center for Substance Abuse Prevention.*

Ögel, K., Çorapçioğlu, A. ve Sır, A. (2004). *İstanbul'da Lise Gençleri Arasında Sigara, Alkol ve Madde Kullanım Yaygınlığı, Klinik Psikiyatri Dergisi.*

Stokols, D. (1996). *Translating social ecological theory into guidelines for community health promotion. American journal of health promotion, 10(4), 282-298.*

Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığını İzleme Merkezi (2012). TUBİM 2011 Raporu. http://www.tubim.gov.tr/Dosyalar/Raporlar/emcdda_2011_tr.pdf (Erişim Tarihi: 03.08. 2013)

Unlu, A. (2009). *The Impact Of Social Capital On Youth Substance Use, Doctoral Program, University of Central Florida, Orlando, Florida*

Ünlü, A. ve Evcin, U. (2011) *Sosyoekonomik ve Çevresel Faktörlerin Sokak Satıcıları Üzerindeki Etkileri: İstanbul'dan Kesitsel Bir Çalışma. Polis Bilimleri Dergisi 13(3), 81 – 108.*

Ünlü, A. ve Evcin, U. (2013). "Sosyoekonomik Model Bakış Açısıyla Dünyada ve Türkiye'de Madde Kullanım Problemi ve Önlemler." *Uyuşturucu Gerçeği. Güneşdoğum Demeği / Atılım Üniversitesi; Ankara: 18-24.*